

ЕРИХ КЕСТНЕР
МАМА НОСИ ПРАНЕТО

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2016

chitanka.info

Из берлински дневници
17 януари 1944 г.

Завчера през нощта явно наред е бил моят дом. Няколко внесени *via airmail* тенекии с фосфор върху покрива и всичко се изпече като брежел. Бързината не е магьосничество. Три хиляди книги, осем костюма, няколко ръкописа, всички мебели, две пишещи машини, спомени с различен размер и за различен цвят на косата, куфарите, шапките, папките с документи, твърдят като камък траен колбас в килера, четката за зъби, хризантемите във вазата и телеграмата на масата: „Пристигам 16-и сутринта гара Анхалт, понеже забрана за колети нося лично чистото пране мама“. Поне на една от пишещите машини се опитах да спася живота. За жалост още на третия етаж срещу мен засвистяха огнени греди. По-умният отстъпва.

След такова нещо настъпва в душата странна лекота. Сякаш се е променило специфичното ти тегло. За по-солидни натури определено е отворително чувство. Казано е: „Не обвързвай сърцето си с имуществото!“. Най-много ще ми липсват книгите. Няколко писма. Две-три снимки. Друго? Усещания като: „Сега се прибирам вкъщи, изтягам се на дивана, гледам полилея, почти не мисля за нищо, не тичам на телефона, също и на вратата, ако се звъни, толкова съм сам, че тапетите настръхват...“. С това е свършено. За десетилетия. А после чаршафите, ризите, бродираните носни кърпи, вратовръзките, които мама ми подарява за всяка Коледа. Гордата радост от самораздаването, която тя винаги изпитва след всяко голямо пране. Всичко това вече ще го няма. Смятам, че подобни неща никога не могат да изгорят. Преди да приказва, човек трябва да го е узнал на собствения си гръб. Или на собствените си долни дрехи. Е, добре!

Все още имам ключа. Дом без ключ е лошо. Ключ без дом е направо идиотско. Искях да ги изхвърля. В някоя подходяща руина.

И не мога да го направя! Сякаш ще хвърля пресен хляб на боклука. Каква безсмислена задръжка по отношение на ключове, станали бездомни! Въпреки всичко е така. *Non scholae sed vitae discimus.*^[1]

Само да не беше идвала мама! След първите нападения над Берлин бях отказал посещенията ѝ. Понякога с доста остри оправдания. Защо да увеличавам грижите ѝ, като види всичко това?

Няколко пъти тя истински се разсърди. Преглътнах го. А сега ми носеше кашона с прането!

И то точно в мига, в който англичаните ме бяха лишили от дом. Градът още гореше. Пътната мрежа бе накъсана. Пожарникарите, небръснати и недоспали, стояха пред пламтящите фасади. По Рошерщрасе не можеше да се мине. Мокри, разкривени и мръсни, мебелите ми лежах в уличната канавка.

По ъглите раздаваха горещо кафе и сандвичи.

Имаше ли полза? Вчера сутринта в зори отидох на гара Шарлотенбург. Естествено, затворена. На гара Цоо. Затворена. Пеша покрай кулите на зенитните оръдия с цвят на плесен до гара Тиргартен. Градската железница вървеше. До гара Лерт. Всички да слизат. Движение до Фридрихщрасе и обратно. Прекачване. Гара Анхалт. Затворена. Къде пристигат влаковете от Дрезден? На гара Гьорлиц. Какво е разписанието? Свиване на рамене. Когато влязох в гара „Гьорлиц“, бях пътувал точно три часа. Бързият влак от Дрезден? Може би към десет часа. А може и към единайсет. Застанах на бариерата и не помръднах, докато след безкрайно чакане не се появи влакът. Някъде край Берлин е трябвало да спира по линията.

Пътниците изглеждаха бледи и нервни. Дълго са наблюдавали отдалеч пушека над града. Очите им страхливо се оглеждаха за близки зад бариерата. Какво ли в новото време не можеше да се случи за една нощ, кой знае — разрушително нападение над немската столица, още сега над морето от покриви се носят ръждивите облаци с отненъци на розови бонбони от пожарите, смешните противовъздушни скривалища с прозорци наполовина над тротоара, тръбите на газопровода и за водата пред очите ти. Смъртта бързо покосява хората. Предградията Зименщат навярно пак е пострадало и ако Паула най-последно заспи, до леглото ѝ може да паднат снаряди, но тя няма да чуе нищо, обличаш детето, вземаш раницата, тежкия куфар, проклетата война. Председателят на германския трудов фронт Лей има в бункера си бар, но впрочем къде ми е билетът. Човече, ако обичаш, внимавай с глупостите си, и моля те, мили боже, дано нищо не им се случи...

Тогава открих мама. В ръце носи кашона с прането. Махнах ѝ. Тя изглеждаше направо незряща. Виках. Махах. Виках. Едва сега ме забеляза. Усмихна се объркана.

Кимна няколко пъти. Трескаво тръгна към бариерата и подаде билета си на служителя.

Още докато стояхме на кънтящия покрит перон, ѝ разказах какво се бе случило. Домът ми бе изгорял. Цялата сграда. И къщата към улицата.

Съседните здания. И много други къщи. Навсякъде по пътя. И в други квартали. Днес Берлин съвсем не е подходящ за майки над седемдесет.

— Знаеш ли какво — казах аз, — ще седнем тук наблизко, ще обядваме в някоя кръчма, ще си поприказваме приятно и с първия следобеден влак ще отпътуваш обратно. Рано се стъмва. Накрая отново ще засвири тревога. А може би не, защото след като удариха дома ми, Берлин загуби за тях всякакво очарование. Въпреки това... — Разсмях се доста изкуствено.

Тя тихо попита:

— И килимите ли? Дъхът ми спря.

— И новият пухен юрган?

Обясних ѝ още веднъж и толкова внимателно, колкото позволява един гаров перон, че огънят не е пощадил нищо. Няма ги килимите, новия пухен юрган от фирмата „Гил“ на Прагерщрасе, пианото, на което като дете упражнявах мажорни и минорни тоналности, мебелите от немските дърводелници, юбилейното издание на Гьотевите събрани съчинения от издателството „Кота“, целия порцелан, тънкостволите винени чаши, ваната, тюлените завеси, шезлонга заедно с целия балкон...

— Хайде! — каза тя. — Трябва да видя дома ти!

Още не можеше да си представи света без четирите ми стаи. Изтича на улицата. Не съумях да я спра. Тръгнахме с градската железница. Слизане. Прекачване. Метро. Трамвай. От Тиргартен имаше автобус за една спирка и обратно. На една станция не можах да пъхна в купето едната си ръка и кашона с прането. Всичко друго вече беше във вагона. Хората не се помръдваха. Трябваше да се развикам, за да освободя ръката си и кашона. Мама стоеше или седеше според случая и се взираше в празнотата. Сълзи се стичаха по лицето ѝ като по маска.

Този път ни трябваша два часа до Шарлотенбург. От гарата мама пое по вече познатия ѝ път и едва успях да я догоня. Достъпът през

Зибелщрасе бе затворен. Значи по Далманщрасе, Курфюрстендам, Кюстринер Щрасе. През греди и камъни, през мазилка и тухли. И изведнъж не можеше по-нататък. Разрушения, пушек, пожарникари, опасност от срутване, нямаше никакъв смисъл. Още няколко крачки. И край. Помещенията над входната врата се бяха наклонили напред. Развалините препречваха погледа към двора. Капакът на ковчега бе хлопнат. Мама се оглеждаше безпомощно. Накрая ме улови за ръката и рече:

— Закарай ме обратно.

Отново два часа пътуване. Страшна блъсканица. Автобус, градска железница, метро, слизане, пеша до следващата спирка, прекачване. Опасението ми, че гледката на такива големи разрушения като например в квартала „Ханза“ ще изпълнят сърцето ѝ с нов, посилен страх, се оказаха неоснователни. Сега тя не гледаше нито наляво, нито надясно. Навярно търсеше с очи големия гардероб от светлозелен шлайфлак. Търсеше чекмеджето с покривките за легла, чаршафите, калъфките за възглавници. И другото чекмедже с грижливо подредените ризи. Кутиите с точно сгънатите носни кърпи. Старателно надиплените хавлиени кърпи, кърпите за лице, кърпите за бърсане на съдове.

Там трябваше да бъдат и двете съвсем нови одеяла от камилска вълна. От фирмата „Залцман“. И тъмносиният халат за баня от рождения ми ден преди две години. И сребърните прибори. За дванайсет души. Купувани парче по парче. Знаете ли, моето момче има чеиз като готово за сватба момиче. И всяка година му подарявам по нещо в добавка. Да, със спечелени от мен пари, естествено. През април навършвам седемдесет и три. Но ако не мога повече да му правя подаръци, животът ще престане да ме радва. Макар и да ми казва всеки път най-сетне да престана да работя. Но няма да ми отнемат това. Той е писател. Но повече не може да пише. Изгориха му книгите. А сега и дома...

Когато бързият влак потегли, вече притъмняваше. Известно време потичах покрай влака и махах. Тя хапеше устни и се опитваше да се усмихне.

После отново поех към Шарлотенбург. Общо девет часа се бях клатушкал из Берлин. На палтото ми липсваха две копчета. Когато на Щутгартер плац се смъкнах от автобуса, някой каза:

— Сега ще започне предварителната тревога!

Затичах се. От време на време кашонът с прането ме блъскаше по краката. Отдалеч зави първата сирена. Трябва да беше от Груневалд.

[1] Не за училището — за живота да се учим! (лат.), Сенека. —
Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.